

**VIRGINIE
GRIMALDI**

*Suloisimmat
hetket*

Suomentanut Cristina Sandu

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Ranskankielinen alkuteos

Et que ne durent que les moments doux

Copyright © Librairie Arthème Fayard, 2020

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Otava 2021

ISBN 978-951-1-40578-8

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2020

Maëlille

1

Élise

Asunto on ahdas mutta hyvällä paikalla. Metroasema on ihan vieressä, poliisi kolmen korttelin ja sairaala viiden minuutin päässä. Vain Montparnassen asemalle on vähän enemmän matkaa.

Olen purkanut kaikki pahvilaatikot, siivonnut vessan ja kylpyhuoneen, kantanut huonekalut ylös portaita, liimannut nimen postilaatikkoon. Kun ryhdyn järjestelemään astioita, edellinen muutto palaa mieleeni.

Oli lauantai, elokuu. Oli kuuma, ja virtsalta haisevan hissin ovesa meitä tervehti valtava piirretty penis. Thomas tirskei koko matkan neljänteen kerrokseen, Charline katui ettei ollut mennyt asumaan isänsä luokse. Thomas oli kahdeksan, Charline kahdentoista.

Laitoin huonekalut paikoilleen vasta sen jälkeen, kun olin somistanut heidän huoneensa. Kauniita värejä seinille tukahduttamaan avioeron traumaa. Thomas valitsi avaruus-alusten peittämän tapetin, Charline sinipunertavan maalin. Kaupan myyjä varoitti meitä: jotta välttäisimme myrkyllisten huurujen hengittämisen, huoneita olisi tuuletettava huolellisesti ainakin neljänkymmenen kahdeksan tunnin ajan, ja jos mahdollista, meidän olisi nukuttava muualla. Vietimme siis kaksi yötä patjoilla uuden olohuoneen lattialla. Poikani sykyrällä vasemmassa kainalossani, tyttäreni käpertyneenä oi-

keaan kainaloon. Tuo improvisoitu retkeily on rakkaimpia muistoja.

Olen laittamassa astioita paikoilleen, kun Thomas ilmestyy ovelle. Hänen päänsä hipoo oviaukon yläreunaa.

- Onko laturia näkynyt?
- Jääkaapin päällä. Eikö sinulla ole nälkä?
- Vähän, hän sanoo ja kohauttaa olkiaan.

Pengon kaappia ja vedän sieltä esiin levyn tummaa suklaata. Hän hymyilee.

Se on meidän jokainen rituaalimme. Tulemme kotiin samaan aikaan, Thomas lukiosta ja minä toimistolta, ja kohtaamme keittiössä. Minä leikkaan kaksi paksua viipaletta leipää, asettelen niille kaksi palaa suklaata ja lämmitän uunissa tasan kolme minuuttia, jotta kuoresta tulee rapea ja sisuksesta sulanut. Me emme välttämättä puhu mitään, sillä kännyn näyttö vangitsee usein poikani huomion, mutta olemme yhdessä.

- Charline lähettää terveisiä, hän tokaisee hotkiessaan leipää.

- Juttelitteko te?
- Tekstailtiin. Se soittaa sulle huomenna.

Hillitsen itseni, jotta en pyyhkisi ruskeaa jälkeä Thomasin nenänpäästä. Hänen kengänkokonsa on 45, hänellä on parita ja hän on juuri saanut ajokortin, hän saattaisi pahastua. Ojennan hänelle servetin, hän hymyilee. Hän on onnellinen.

- Huomasitko, mitä kello on? hän kysyy.

Vilkaisen kelloa. Niin myöhä.

Palaan kaapin eteen ja jatkan lautasten järjestelyä.

- Hei, sä myöhästyit junasta.
- Ei tässä mitään, ehdin hyvin.
- Äiti... kyllä se siitä. Älä stressaa.

Suljen kaapin oven, teen vielä viimeisen kierroksen hu-

neissa niin hitaasti kuin mahdollista, nostan laukkuni, ripustan hymyn kasvoilleni, rutistan isoa poikaani ja lähdän hänen ensimmäisestä ikiomasta asunnostaan, johon olen auttanut häntä muuttamaan. Muutaman tunnin päästä olisin omassa tyhjässä asunnossani kuudensadan kilometrin päässä täältä.

2

Lili

Sinä synnyt tänään. Minä en ole valmis.

Tulin vain tarkastukseen.

Lääkäri Malois oli yhtä hymyä. Riisuuduin, kävin makuule, asetin jalkani jalustimiin ja peitin vaivaantumiseni puhumalla, kuten joka kerta. Valmistelen aina iskuni. Valitsen etukäteen aiheen, jonka sinkoan ilmoille heti kun synnytyslääkäri lähestyy minua. Aiheen on oltava niin kiinnostava, että onnistun pakenemaan sen suojiin, mutta ei liian kiinnostava, jotta lääkäri pysyy keskittyneenä. Sinä syyskuisena päivänä harhautuksena toimi helle, huomasitteko, sitä voisi kuvitella että ollaan heinäkuussa, miten sietämätöntä, ja kahdenkymmenen lisäkilon kanssa, ei puhuta siitä, minusta tuntuu kuin eläisin kainalossa, kaikki on hankalampaa tässä kuumuudessa, aamulla minulta kesti kymmenen minuuttia päästä ylös sängystä, olin kuin kilpikonna selällään, en jaksakaan enää, hurraa kylmät päivät, vaikka odotan kyllä kauhulla sukakahousuja, mutta ainakaan jokainen liike ei saa aikaan kolmea litraa hikeä, riittää jo, tämä ei ole enää mikään intiaani-kesä vaan ikuisuuskesä.

Huumorini oli yhtä vaivaantunutta kuin minäkin.

Kun lääkäri Malois'n kasvot ilmestyivät näkyviin reisieni välistä, hän ei hymyillyt ollenkaan. Hän piti kiinni hiljaisuudesta, minä halustani kysellä. Hän riisui veriset käsineet,

kaatoi geelin vatsalleni, käynnisti ultraäänilaitteen näytön ja sipaisi päätäni ennen kuin laski laitteen pingottuneelle iholeni. Sen täytyi olla vakavaa.

Kun minua vietiin leikkaussaliin, muistelin kaikkia ennenaikaisesta syntymästä kertovia uutisia, joita olin hajamielisesti katsellut. Mitkä olivat seitsemännellä kuulla olevan vauvan selviämismahdollisuudet? Entä jälkisairauksien riskit? En uskaltanut kysyä. Tuijotin kattoa.

Yhdeksän ihmistä hoitaa meitä. Isäsi on matkalla. Toivon, että hän saapuu ennen sinua.

Kätilö selittää minulle lempeällä äänellä mitä tulee tapahtumaan, tuollainen ääni on ihmisillä, jotka joutuvat kertomaan vaikeuksista, minä kuuntelen mutta en kuule häntä, katson ovea toivoen että isäsi avaisi sen, tunnen anestesiälääkärin piikin selässäni, hampaani kalisevat, he valmistelevat leikkausalueen, nielen kyyneliä, sinä et saa tuntea pelkoani, tuijotan tuota hiton ovea, he asettavat käteni ristiin, kuiskaan sinulle että kaikki sujuu hyvin, ovi aukeaa, isäsi on täällä. Sinä myös.

Thomas

21.34

Kulta, äiti tässä. Pääsin hyvin kotiin. Älä unohda sulkea ikkunaluukkuja heti kun tulee pimeää, ei sitä koskaan tiedä. Halaus. Äiti

22.56

Kiitti avusta. Älä huolehdi musta, pärjään kyllä. Oot rakas.

22.57

Olet vielä rakkaampi. Mutta toivottavasti suljit ikkunaluukut. Halaus. Äiti

3

Élise

Kotiini johtavan kujan käveleminen ei ole koskaan kestänyt näin pitkään. Olin suunnitellut, etten menisi suoraan kotiin vaan pitkittäisin paluuta ja viivyttelisin hetken menneessä. Mutta Édouard täytyy viedä ulos.

Ihana poikani on jättänyt jälkeensä tyhjiön lisäksi koiran.

Édouard painaa neljätoista kiloa, joista kolmetoista on suolia. Kissojen tavoin se antaa meille joka päivä lahjoja, eikä kyse ole linnuista.

Vaadin Thomasia viemään koiran mukanaan: "Kulta, eläin tarvitsee isäntäänsä, se on ollut sinun kanssasi koko kuuden vuoden ajan, et voi hylätä sitä, minä olen töissä kaiket päivät, se jää yksin, sinun tulee sitä ikävä, katso nyt noita pieniä silmiä täynnä rakkautta, ole järkevä, se tapattaa itsensä nälkään ja se tulee olemaan sinun syysi, sinä tunteeton, kelvoton isäntä, murhaaja." Mikään ei auttanut. Tästä lähtien Édouard on ainut seurani.

Nousen rappusia. Hissi on liian nopea.

Édouard ei ole oven takana kun astun sisään, vaikka se on aina siellä, entisessä elämässä se oli ovistoppari. Eteinen on tyhjä, matto puhdas. Keittiö on hiljainen. Ei ketään olohuoneessa. Juuri kun alan huolestua, kuulen kuorsauksen. Menen varpaisillani Thomasin huoneeseen.

Seinät kantavat yhä teini-iän merkkejä. Rock-konsertti-julisteen vieressä mahtaillee neliönmallisia valokuvia, keskenäinen graffitiluonnos ja yksinäisiä nastoja. Valkoinen hylly huojuu ylpeänä pölyisten mitalien painosta, ne ovat viimeisiä todisteita poikani saavutuksista voimistelutelineillä. Hänen ensimmäinen kitaransa lojuu lattialla. Avonaisessa vaatekaapissa on kaksi liian pientä t-paitaa, liian revenneet farkut, liian likaisia sukkia ja liian vääränlainen villapaita, jonka neuloin hellyydenosoituksena hänen ensimmäisen sydänsurunsa jälkeen. Sängyn paikalla on aukko. Kirjoituspöydän paikalla aukko. Sydämeni paikalla aukko.

Nojatuolin paikalla Édouard.

Se katsoo minua yhdellä silmällä, toinen tarkastelee kattoa. Édouard oli neljän, kun adoptoimme sen. Se oli Thomasin syntymäpäivälahja, hän ei halunnut mitään muuta. Varmistuttuani ettei kyseessä ollut pelkkä päähänpisto, hyväksyin koiran sillä ehdolla että Thomas huolehtisi siitä. Édouard oli koiratarhan rumin koira. Valkoinen turkki keltaisin häivähdyksin, korvat jotka takertuvat kaikkeen, vinot hampaat, möllöttävät silmät. Thomasille se oli rakkautta ensi silmäyksellä.

– Äiti, ei me voida ottaa tuota koiraa, se on liian noloa! Charline vaikeroi.

– Minä haluan juuri tuon, Thomas tokaisi.

Tyttäreni yritti johdatella hänet labradorin, ranskanbulldogin tai pienen sekarotuisen ihanuuden luo, mutta Thomas ei hellittänyt ja hänellä oli vastaansanomaton syy:

– Se muistuttaa minua ukista.

Isäni oli kuollut kolme kuukautta aikaisemmin. Thomas jumaloi ukkiaa, joka oli intohimoinen tähtitieteen ja luonnon harrastaja. Hänellä oli tapana viedä lapset tutkimaan puita, hyönteisiä ja tähtikuvioita. Hän kuoli 74-vuotispäivänään. Hänen nimensä oli Édouard.

Kohdattuaan katseeni koira rohkaistuu, nousee ja syöksyy minua kohti luistellen lattialla, kieli liehuen ilmassa kuin lippu. En ehdi suojautua, se nousee takatassuilleen, heittäytyy minua vasten ja repii pohkeitani kynsillään.

– Hitto, Édouard!

Huudan. Se painautuu lattiaan. Koiratarhan vapaaehtois-työntekijä oli varoittanut meitä adoptiopäivänä: Édouardia oli todennäköisesti kohdeltu huonosti. Se ei kestänyt sitä, jos puhuimme lujaa, ja se säpsähti pienintäkin ääntä, jopa silloin kun ääni oli lähtöisin siitä itsestään. Kerran se pissasi pelosta kun näki minun lakaisevan. Rakkauden avulla se on oppinut taas luottamaan ihmisiin, mutta vanhat traumat eivät ole koskaan kovin kaukana.

Polvistun ja palkitsen sen kevyellä pään sipaisulla. Se kierähtää selälleen ja tarjoaa minulle vaaleanpunaista vatsaansa. Häntä heiluu käpälien välissä. Huoneen tyhjyys ympärilläni palauttaa minut tähän hetkeen. Nousen ja lähden huoneesta jättäen Édouardin yksin hellyyden kaipuineen.

4

Lili

En tiedä, missä sinä olet.

He repivät sinut vatsastani ja toivat silmieni eteen hädin tuskin pariksi sekunniksi ennen kuin veivät sinut.

Isoäitisi (minun äitini) on usein kertonut minulle ensikohtaamisestamme. Hän tunnisti minut heti. Olin hänen tyttärensä. Rakkaus järisytti, iski, lävisti hänet. Olin varma, että tuntisin saman.

En tunnistanut sinua.

Olin helpottunut, kun kuulin sinun itkevän. Panin merkille hiuksesi, näin suustasi tulevat kuplat, kuvittelin sinulle pitkän vartalon ja vahvan äänen. Mutta en pystynyt yhdistämään tätä pientä olentoa siihen vauvaan, joka oli saanut vatsani ja sydämeni paisumaan.

Olen ahtaassa huoneessa, tehohoidossa. Isäsi on kanssasi. Ensimmäistä kertaa seitsemään kuukauteen oloni on yksinäinen.

Sen ei pitänyt mennä näin. Olin niin monesti kuvitellut hetken mielessäni.

Minua on vaivannut paniikinomainen synnytyspelko siitä päivästä asti, kun selailin äidin makuuhuoneesta löytääni raskaudesta kertovaa vihkosta ehkä kahdeksan vanhana. Hän odotti silloin veljeäni (Valentin-enoa). Viimeisellä sivulla oli kauhistuttava, unohtumaton valokuva, jossa jokin

vauvan päätä muistuttava oli tulossa ulos siitä paikasta, josta pissataan. Esitin isoäidillesi kysymyksiä, jotka hän sivuutti pyyhkäisemällä poskeani. Sen jälkeen vihkonen katosi, mikä antoi mielikuvitukselleni tilaa liioitella kuvan kauheutta ennen kuin se painui mieleeni. Päätin hyvin nuorena, etten hankkisi lapsia tai sitten niiden olisi tultava ulos jonkun toisen ”pissapaikasta”. Kun tapasin isäsi, halusin niin kovasti saada rakastamaani miestä muistuttavan pienen olennon, että pelkoni hälveni.

Olen koko raskauden ajan harjoittanut positiivista ajattelua vaimentaakseni ahdistuksen: sinä syntyisit loistavan aurinkoisena päivänä, supistukset vain vähän kutittelisivat minua, kätilö tanssahtelisi, isäsi julistaisi minulle rakkauttaan, ei olisi kuuma eikä kylmä, radiossa soisi Radiohead, pahimmassa tapauksessa ponnistaisin kaksi tai kolme kertaa, parhaimmassa vain aivastaisin, saapuisit huippukuntoisena, sinut laskettaisiin syliini, kiinnittäisit katseesi minuun, kyyneleet valuisivat poskiani pitkin vääristämättä kasvojani, isäsi syleilisi meitä ja kas niin, olisimme perhe.

Sen ei pitänyt mennä näin.

Sinun ei pitänyt syntyä ennen kuin olet valmis.

Sinun ei pitänyt syntyä ennen kuin minä ehdin tulla äidiksi.

Thomas

9.08

Huomenta kulta, äiti tässä.
Miten toinen yö sujui?
Muista juoda tarpeeksi,
tästä päivästä tulee tosi
kuuma. Halaus. Äiti

10.43

Kaikki hyvin? Äiti

11.34

Joo, nukuin vielä. Kivaa
päivää.

11.35

Voi hyvin, kultaseni. Älä
unohda juoda. Äiti

11.36

Vettä tietenkin. Halaus.
Äiti

5

Élise

Tyttäreni täyttää tänään kaksikymmentäkolme.

Soitan hänelle tasan keskiyöllä Lontoon aikaa.

– Hello äiti!

– Hyvää syntymäpäivää, kulta!

– Kiitos! Hyvä suoritus, ehdit ensimmäisenä.

Hän varmasti arvaa tyytyväisen hymyni. Tämä on minun pieni henkilökohtainen haasteeni: haluan olla joka vuosi se, jonka onnittelut aloittavat tyttäreni juhlapäivän. Onhan kyseessä myös minun juhlanani. Kaksikymmentäkolme vuotta sitten minusta tuli äiti.

Kuulen Harryn, hänen *boyfriendinsä*, naureskelevan:

– Hianoa, anophi, vhoitit thaas kherran!

– Olen voittamaton, sinun on turha edes yrittää.

Charline kertoo kuulumisensa Englannin kanaalin toiselta puolelta, minä kerron omani. Hän kysyy voinko hyvin, valehtelen, ja me toivotamme toisillemme hyvää yötä. Sitten hiljaisuus.

Tämä hiljaisuus, joka huutaa korvissani.

Laitan tv:n päälle, etten kuulisi ajatuksiani. Ykköskanavalla ihmiset ampuvat toisiaan. Kakkosella rakastellaan. Kolmosella perhe syö illallista. Vitosella väitellään. Kutosella sammutan tv:n.

Édouard kuorsaa jaloissani.

Haluaisin unen jo tulevan, mutta sekin on muuttanut muualle. Niinpä annan synkkien ajatusten nakertaa minua. Nostalgia valvoo öisin.

Olen aina pelännyt lasteni lähtöä. Muutuin Charlinen syntymän jälkeen. Olin ennen melko hyvissä väleissä ajan kanssa, mutta äidiksi tultuani aloin syyttää sitä etenemisestä. Koko raskauden ajan he, jotka olivat kokeneet saman, varoittivat minua: "Nauti nyt, lapset kasvavat niin nopeasti." Otin heidän neuvonsa vastaan kohteliaasti, vaikka ne olivat minusta ärsyttäviä. Minusta tuli yksi heistä sillä sekunnilla, kun Charline parkaisi ensimmäisen kerran. Aika alkoi kulkea uudella tavalla.

Olen omistanut elämäni viimeiset 23 vuotta lapsilleni. Se ei ole uhraus. Äidiksi tuleminen antoi elämälleni tarkoituksen. Minusta tuli vihdoinkin hyödyllinen. Tärkeä jollekulle. Tiedän sen olevan itsekästä, mutta en suunnitellut sitä, niin vain kävi: äitiys korjasi minussa sen, minkä lapsuus särki.

Ruokin heidät, vaihdoin vaipat, hellin, tuuditin, lepyttelin, kuuntelin, hoivasin, lohdutin, suojelin, hemmottelin, jumaloin, ihailin, ymmärsin, herätin, rohkaisin, halailin, saatoin, kasvatin. Näin heidän kehittyvän, nousevan nelinkontin, kahdelle jalalle, hyppäävän uima-altaaseen, ihmisuhteeseen, työelämään. Eräänä päivänä pieni tyttöni, joka ei uskaltanut tanssia koulun kevätjuhliissa, esiintyi väenpaljouden edessä. Vauvani, joka itki jos jätin hänet hetkeksikään yksin, on aloittanut opinnot Pariisissa. Olen kokenut heidän kanssaan voimakkaimmat iloni, kamalimmat pelkoni, kauneimmat muistoni. Minuun sattuu kun heihin sattuu, kivaan heidän kyyneleensä pidätellen omiani. He ovat vallanneet kaiken alan sydämessäni. He ovat täyttäneet tyhjän tilan sisälläni.

Kuvittelin usein sen päivän, jolloin he lentäisivät pesästä. Joka kerta tunsin saman vihlaisun. Häädin sen kulu-

neilla sananparsilla: "Se on vain elämää." "Jos he lähtevät kotoa, se tarkoittaa, että he ovat kyllin vahvoja." "Ei lapsia tehdä itseään varten." Mutta vain yksi ajatus onnistui oikeasti lohduttamaan minua: "Meillä on aikaa. Vielä ei ole se päivä."

Nyt on.

Olen äiti, joka on jäänyt eläkkeelle kahdenkymmenenkolmen ympärivuorokautisen työvuoden jälkeen.

6

Lili

Olet niin pieni ja viet silti niin paljon tilaa.

Viidentoista tunnin ajan olen tarkkaillut sinua keskoskaapissasi, letkujen ja johtojen keskellä. Tulin tänne heti kun sain luvan liikkua pyörätuolilla. Minua kehoitetaan lepäämään, mutta mietin sitä myöhemmin, sitten kun keuhkosi, vatsasi ja koko olemassaolosi eivät enää ole riippuvaisia koneista.

Olet ensimmäisessä kerroksessa, minä kolmannessa. Isäsi lupaa jäädä luoksesi, hän väittää, että hänen kahden tunnin päiväunensa tekivät hyvää ja minun täytyy nukkua. Hän on oikeassa, käsivarteni tärisevät ja pääni keinuu, mutta sitäkin enemmän minun täytyy pitää silmäni auki. Jos suljen ne, pelkään sinun menehtyvän.

Kuin katseen kääntäminen muualle antaisi sinulle mahdollisuuden karata meiltä, kuin sinua katsomalla voisin estää sinua kuolemasta. Kuin elämä pakenisi vain katseen ulkopuolella.

Tappaakseni aikaa ja viedäkseni ajatukseni muualle olen alkanut kirjoittaa. Isäsi on tuonut minulle keltakantisen vihkon. Kirjoitan joka ilta sinulle omistettuja ajatuksia, tietämättä tuletko koskaan lukemaan niitä.

Sinun vastuuhuojajasi on nimeltään Florence. Hänellä on ruskeat hiukset ja rauhoittava hymy, ja hän puhuu sinulle

kuin pitäisi sinusta, joten minäkin pidän hänestä. Olen esittänyt hänelle vain yhden kysymyksen: "Selviääkö hän?" Vain sillä on väliä, rakkaani. Vaikka se kestäisi kuukausia, vuosia, vaikka joutuisin viettämään kaikki yöni valvoen, vaikka et kuulisi hyvin tai näkösi ei olisi täydellinen, sillä ei ole mitään väliä, kunhan olet elossa. Ennen syntymääsi ehdin kuvitella kaikenlaista, minulla on suunnitelmia seuraaville neljälle-kymmenelle vuodelle, viidellekymmenelle jos alan urheilla, mutta voin hyvin unohtaa kitaratuntisi ja puiden alla tapahtuvat hääsi, voin luopua kissanpäitä muistuttavista pipoista ja piirretyistä peiton alla, kunhan saan pitää sinut.

Florence selitti, että sinulla on hengitysvaikeusoireyhtymä, koska keuhkosi eivät ole tarpeeksi kehittyneet. Että olet hyvin väsynyt, liian väsynyt syödäksesi itse. Hän vakuutti, että he tekevät voitavansa, jotta kaikki menee hyvin. Se ei riitä minulle. Haluan hänen lupaavan, että sinä elät. Että joku päivä, miten pitkän ajan kuluttua tahansa, me lähdemme synnytyssairaalasta kuten ne autuaat vanhemmat, joita kohtaan käytävillä. Haluan hänen lupaavan, että tulet nukkumaan pienessä sängyssäsi, että tulet kääntämään päivämme ylösalaisin, sekoittamaan yömme, että parin vuoden päästä kaikki tämä suru on vain ikävä muisto.

Mutta Florence ei voi tehdä sitä. Täällä ei luvata takuuta. Tämä on vastasyntyneiden teho-osasto, ei ostoskeskus.

7

Élise

En ole koskaan odottanut maanantaita näin malttamattomasti. Jopa töihin meneminen tuntuu miellyttävämmältä kuin tyhjään kotiin jääminen. Saavun toimistolle etuajassa, vain Nora ja Olivier ovat paikalla, Olivier kuulokkeet korvilla. Tietokoneeni näppäimistöllä on paketti. Nora hymyilee minulle:

– Ajattelin, että olet piristyneen tarpeessa.

Reilunkokoinen siivu lampaanjuustoa ja pieni purkillinen kirsikkahilloa. Tämä on ensimmäinen kerta, kun juusto nostaa kyynelä silmiini.

– Haluatko puhua siitä? Nora kysyy.

Vilkaisen Olivieria päätä pudistaen ja Nora ymmärtää, etten halua avautua miehen edessä. Nora ojentaa minulle veitsen.

– Näytänkö niin masentuneelta?

– Se on juustoa varten! hän purskahtaa nauruun.

En ole ehtinyt leikata ensimmäistäkään viipaletta, kun rouva Madinier, osastonjohtaja, astuu sisään. Hän kättelee minua sarkastisesti hymyillen:

– No niin, nytkö se tapahtui? Lintu lensi pesästään?

En vastaa, mutta se ei saa häntä luovuttamaan.

– Ette kai te sentään ajatellut, että poikanne jäisi kotiin viisikymppiseksi asti? Ei lapsia tehdä itseä varten, en ymmärrä

tätä naisten päähänpinttymää omistaa jälkikasvunsa. Tämä on teidän uusi alkunne, ottakaa siitä hyöty irti, kokeilkaa uusia asioita, olette vielä nuori, piru vieköön!

Kahdenkymmenen vuoden aikana olen oppinut tuntemaan rouva Madinierin hyvin. Hänellä on mielipide ihan kaikesta, eikä hän voi olla jakamatta sitä, etenkin silloin kun kukaan ei sitä kysy. Hän ei voi sille mitään, se on kuin kouristus. Naiset ovat hänen pilkkansa suosikkikohde. Nämä laiskurit uskaltavat nauttia äitiyslomasta, kun taas hän itse palasi töihin viikko synnytyksen jälkeen. Eikä mitään epiduraalia, tietenkään, se on pelkureita varten. Ja entäs ne riettaat, röyhkeät naiset, joilla on minihame, avoin kaulaukko ja huulipunaa, joskus jopa kaikki kolme samaan aikaan? Ja sitten itketään kun joku koskettelee. Pysyin aluksi hiljaa, sillä pelkäsin menettäväni uuden työni, mutta tulin aina toimistolle vatsa väännellen. Lopulta en pystynyt enää vaikenemaan vaan yritin saada hänet ymmärtämään, että hänen puheensa olivat epäsopivia. Tajusin nopeasti, että se oli turhaa. Hän vaikutti vain innostuvan lisää.

Niinpä minä kaikkien kollegoideni tavoin kuulen tahtomattanikin hänen vuodattavan katkeruuttaan, se on kuin ärsyttävää taustamusiikkia, joka ei hiljene ennen viimeistä nuottia. Muiden elämää on selvästi helpompi tuomita kuin omaansa.

Hän jatkaa monologiaan minuun katsomatta:

– Jos siis kaipaatte seuraa, hankkikaa chinchilla! Tai mies, kappas! Miksi ette etsi itsellenne seuralaista?

Olivier ottaa kuulokkeet pois korviltaan ja virnuilee pröystäillen. Rouva Madinier tuijottaa minua röyhkeästi. Hän odottaa vastausta. Änkytän häkeltyneenä:

– Koska... tuota... minulla ei ole...

Nora kiirehtii apuun kysyen rouva Madinierilta eräästä laskusta. Minä heittäydyn juuston kimppuun.

Olen päässyt kuoreen asti, kun Nora kyykistyy viereeni. Toiset kaksi ovat vihdoinkin syventyneet työhönsä minun elämäni sijaan.

– Sinun pitäisi kokeilla afrotanssia, hän kuiskaa.

– Anteeksi mitä?

– Madinierilla ei ole kaikki ruuvit kireällä, mutta hän ei ole täysin väärässä. Elämäsi ei ole päättynyt, vaikka lapsesi ovat lähteneet. Olet aina mennyt töistä suoraan kotiin poikasi luokse, nyt sinulla on aikaa itsellesi. Jos sulkeudut kotiin, masennut. Eikö ole harrastuksia, joista tykkäisit?

Mietin parin sekunnin ajan.

– En ole koskaan ajatellut sitä... Minusta olisi ehkä kiva piirtää tai soittaa pianoa.

– Hitto, Élise, et ole vielä edes viidenkymmenen! Miten olisi savityöt?

– No jaa, miksi ei?

Hän pyöräyttää silmiään.

– Älä ole rasittava. Minulla on tiistai-iltaisina afrotanssitunti, tule kokeilemaan, tykkäät siitä ihan varmasti!

– Nora, sinä olet ihana, mutta olet 27-vuotias. Emme ole ihan samassa kunnossa.

– Mitä väliä! Jokainen etenee omassa tahdissaan, tarkoitus on vain nauttia. Sitä paitsi siellä on kaikenikäisiä, et olisi edes ainut vanhus.

Hän tirskahtaa tajutessaan, mitä sanoi. Siitä on kolme vuotta, kun Nora tuli tänne, kantaen hyvää tuulta olallaan kuin käsilaukkua. Katson miten hän hihittää, ajattelen tyhjää asuntoani, kuvittelen hikoilevani rumpujen äänessä, ajattelen tyhjää asuntoani, kuulen nivelteni naksuvan, ajattelen tyhjää asuntoani, ja sanon Noralle hyvä on, miksi ei, tulisin mukaan tiistai-iltana.

8

Lili

En ennenkään pitänyt öistä, mutta nyt ne ovat pahempia kuin koskaan.

Olen asettanut herätyksen soimaan kolmen tunnin välein pumpatakseni maitoa. Raskauden aikana en ollut varma, imettäisinkö sinua. Olin päättänyt yrittää, mutta ilman paineita.

En onnistu toistaiseksi pumppaamaan enempää kuin pari millilitraa kerralla, mutta minulle on tärkeää tietää, että pystyn antamaan sinulle voimia. Se on epäilemättä vartaloni tapa pyytää anteeksi, ettei se onnistunut suojelemaan sinua.

Kello oli neljä aamulla, kun herätys alkoi soida. Vastasyntynyt itki viereisessä huoneessa. Kahdehdin lapsen äitiä. Ajattelin taas kaikkia niitä ihmisiä, jotka olivat muistuttaneet meitä moneen kertaan: ”Nauttikaa, pian ette nuku enää!” Antaisin mitä vain, jos sinä estäisit minua nukkumasta.

Painoin kaukosäätimestä, ja sängynpääty alkoi kohota, se sattui, tuntui kuin arpeni repeytyisi. Yritin istuutua, liu’utin jalkojani, pidin kiinni kaiteista, kierähdin kyljelleni. Viiden minuutin kuluttua minun oli pakko myöntää: en onnistuisi yksin. Kuten joka yö, isäsi nukkui pienellä lisäsängyllä. Kutsuin häntä kuiskaten. Mutisten. Huikaten. Hän murisi, kääntyi, ja vain puoliksi pyjaman peitossa olevan takapuolen sijaan kohtasin uniset kasvot. Hän nukahti uudestaan.